

УДК 821.161.3 – «19» 09 (075.8)

СИТУАЦЫЯ КУЛЬТУРНАГА ПАМЕЖЖА Ў ТВОРАХ ВАЦЛАВА ЛАСТОЎСКАГА

Анжела МЕЛЬНИКАВА

*Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Ф. Скарыны,
кафедра беларускай літаратуры,
вул. Савецкая, 108, Гомель, 246019, Беларусь,
e-mail: angelinavel@tut.by*

Прааналізавано погляды одного з ідеологів білоруського національного відродження початку ХХ сторіччя Вацлава Ластовскаго на праблему прикордоннага положення Білорусі, яго впливу на історычны долі нацыі, спецыфіку культуры, нацыянальнай ідэнтычнасці.

Ключовыя слова: нацыянальная ідэнтычнасць, історыя, канцэпцыя, ідэя, публіцыстыка, міфалогізацыя, коланізацыя.

У беларускай культуралогіі яшчэ ад пачатку ХХ стагоддзя аўтарытэтай з'яўляецца выснова філосафа Ігната Канчэўскага пра памежны геапалітычны і культурны характар Беларусі. І. Канчэўскі (псеўданім І. Абдзіраловіч) адным з першых паспрабаваў вызначыць сутнасць беларускага на светапоглядным узроўні (эсэ «Адвечным шляхам», 1921, Вільня). Асноўнымі прыкметамі беларускай ідэнтычнасці, паводле І. Канчэўскага, з'яўляюцца становішча паміж Усходам і Захадам, хістанні паміж гэтымі культурамі, а таксама адначасовае непрыманне іх: «Беларусь ад Х веку і да гэтай пары фактычна з'яўляецца полем змаганьня двух кірункаў эўрапейскай, пэўне – арыйскай, культуры – заходняга і ўсходняга. Граніца абодвух уплываў, падзяляючы славянства на два станы, праходзіць праз Беларусь, Украіну і хаваецца ў балканскіх краях» [1, 44].

Уладзімір Самойла (1878–1941), беларускі публіцыст, літаратурны крытык, філосаф у артыкуле «Про старую и новую унию» выказвае аналагічныя меркаванні: «Белорусский мир, заявляющий в наши дни всё настойчивее и убедительнее стремление к полноте национального самоопределения, исконно находится, как известно, материально и духовно между двумя, значительно сильнейшими его во всех отношениях, империалистически устремленными на него мирами – русским и польским. Оба соседа Белоруссии вот уже пять веков с лишком ведут между собой смертельную войну, в первую очередь – за землю и душу белорусского народа, подвергая и ту и другую, как объект и поле борьбы, непрерывному и систематическому опустошению» [цыт. па: 5, 160].

Сёння беларускія даследчыкі шмат і плённа займаюцца вывучэннем спецыфікі нацыянальнай ідэнтычнасці: работы «Генэалёгія беларускай ідэі: уводзіны» І. Бабкова, «История белорусского национализма» В. Булгакава, «Пошук спрадвечнай існасці» І. Чароты, «Код адсутнасці» В. Акудовіча, «Паўстаньне Беларусі» П. Рудкоўскага,

«Прэтэнзія на іншасць: да структуры нацыянальнага дыскурсу» Ул. Малахава, работы А. Анціпенкі, А. Астапенкі, С. Дубаўца, С. Санько, В. Казакевіча, А. Белага, А. Латышонка, А. Краўцэвіча, А. Чобата, С. Харэўскага, публікацыі на старонках часопісаў «Фрагмэнты» і «ARCHE». Таксама варта назваць публікацыі польскага даследчыка Р. Радзіка і рускага пісьменніка і публіцыста Ю. Сураўцава.

Значнае месца ў гэтых работах прысвечана асэнсаванню праблемы памежнага становішча Беларусі.

Адзін з найбольш глыбокіх сучасных беларускіх даследчыкаў, І. Бабкоў, тлумачыць прычыны транскультурнасці беларускай сітуацыі якраз памежным становішчам і каланіяльным статусам краю апошніх стагоддзяў: «Калі паспрабаваць вызначыць крыніцы транскультурнасці ў беларускай традыцыі, дык у розныя гістарычныя эпохі яны будуць рознымі. Але дзеве фундаментальныя рэчы застаюцца ў якасці канстанты: існаванне ў зоне цывілізацыйнага разлому і каляніяльныя – нэа- і посткаляніяльныя практыкі» [4, 75].

Сучасныя беларускія культуролагі вызначаюць сённяшняю культурную сітуацыю ў Беларусі як вайну культур (І. Бабкоў, В. Акудовіч, А. Чобат і ін.). І. Бабкоў падкрэслівае: «Адным словам, культурная рэальнасць апошняга стагоддзя ў Беларусі – гэта вайна культураў, з усімі яе эмпірычнымі і метафізічнымі наступствамі» [4, 76].

Падваліны нацыянальнага самаўсведамлення закладваліся нашаніўскімі пісьменнікамі-адраджэнцамі. Газета «Наша ніва» выдавалася ў Вільні (1906–1915) і адыграла выключную ролю ў фармуляванні нацыянальнай ідэі, станаўленні беларускай дзяржаўнасці, у вербалізацыі стратэгіі развіцця нацыянальнага руху і асноўных прыкмет беларускай ідэнтычнасці на цэлае стагоддзе.

Істотная роля ў фармулёўцы спецыфікі беларускага належыць Вацлаву Ластоўскаму (1883–1938), таленавітаму пісьменніку, публіцысту, вучонаму, дзяржаўнаму дзеячу, «пачынальніку беларускага фундаменталізму», згодна з вызначэннем Ул. Конана [6, 240]. В. Ластоўскі быў адным з арганізатараў газеты «Наша ніва», яе адказным сакратаром, правадзейным членам Інстытута Беларускай Культуры, пазней – вучоным сакратаром Беларускай Акадэміі навук. Менавіта В. Ластоўскі стаў адным з ідэолагаў Нацыянальнага адраджэння пачатку ХХ стагоддзя. У сваіх артыкулах ён пісаў: «Рэдакцыя мае на мэце <...> прылажыць усіх высілках да адшукання шляхоў к самавызначэнню Беларусі ў сферы духовасці» [7, 323], «мы павінны знайсці саміх сябе ў кожнай дзедзіне духовай і матэрыяльнай творчасці, у сацыяльным укладзе, у рэлігіі і мастацтве» [7, 399].

Таксама В. Ластоўскі – аўтар шматлікіх публіцыстычных артыкулаў, дзе сфармуляваны асновы праекта нацыянальнага адраджэння і самаўсведамлення: артыкулы «Нацыянальнае пытанне», «Нашы цэннасці», «Уступны артыкул да № 1 часопіса “Крывічанін”», «Прадмова да № 1 часопіса “Крывіч”», «Прамова ў Жэневе», «Прадмова да “Падручнага расійска-крыўскага (беларускага) слоўніка”», «Што спрыяе разросці і ўпадку народаў і дзяржаў», «Патрыятычны малітвеннік», «Прадмова да “Гісторыі беларускай (крыўскай) кнігі”»).

Слушна заўважыць В. Ластоўскі абгрунтоўвае нацыянальную ідэю як палітычны, сацыяльны і культурны феномен. Важнай у гэтай дактрыне выступае палажэнне пра

памежны характар Беларусі і вынікі такога становішча. В. Ластоўскі пастаянна гаворыць пра розныя геапалітычныя ўстаноўкі ў адносінах да Беларусі: успрыманне нашай краіны ці як Паўночна-Заходняга краю Расіі ці як Усходніх межаў з боку Польшчы, выкрывае палітыку русіфікацыі і паланізацыі (артыкулы «Беларусь пад Расеяй», «Паленне кніг на Беларусі», «Аб назовах “Крывія” і «Беларусь», «Прамова ў Жэневе», «Унія»: «І расійцы, і палякі абходзяцца з беларускім народам так, як калісь памешчыкі абходзіліся са сваімі сялянамі-прыгоннікамі») [7, 355].

Пра памежнае становішча Беларусі і яго адмоўны ўплыў на гістарычны лёс краіны піша В. Ластоўскі і ў мастацкіх тэкстах: у аповесці «Лабірынты», у апавяданні «Троцкі замак»: «Яны, як і мы, жылі і мучыліся на ўзмежжы двух светаў, дзвюх культур, двух процілеглых сабе светаглядаў, уяўленняў. Яны не маглі прыклеіцца да ўсходу ані прымірыцца з захадам» [7, 123].

Узгадвае пісьменнік нацыянальна-вызваленчыя паўстанні («капец гэты ўзарвалі маскалі ў часе польскага паўстання» [7, 52]), войны з Масковіяй, аблогу і вынішчэнне Полацка Іванам Жажлівым, закрыццё ўніяцкіх цэркваў і манастыроў. Пра актуальнасць для В. Ластоўскага пытання русіфікацыі сведчыць пастаянны зварот да яго пісьменніка: «... было яшчэ моднае і паплатнае для чыноўніцкай кар’еры русіфікатарства» [7, 48]. У аповесці В. Ластоўскага Беларусь паўстае як краіна поліканфесійная, дзе мірна суіснуюць праваслаўе, каталіцызм, пратэстантызм («у архіве віцебскай лютэранскай кірхі» [7, 52]), юдаізм («знаў ён гэбрайскую мову і любіў час ад часу пайсці ў жыдоўскую сінагогу падыскутаваць» [7, 48]), уніяцтва («бацька яго меў нейкія блізкія адносіны да Васільянаў» [7, 48]), надзвычай моцны ўплыў паганства. Прычым паганскія традыцыі, на думку пісьменніка, у беларусаў вельмі ўплывовыя, пра што сведчаць веды ў галіне астраноміі, «уласныя назовы важнейшых нябесных знакаў».

Ва ўмовах каланіяльнай палітыкі перад дзеячамі нацыянальна-культурнага адраджэння стаяла задача перш за ўсё абгрунтаваць уласна беларускі пункт погляду на гісторыю, культуру, мову, сцвердзіць самастойны характар беларускай культуры, яе незалежнасць ад культуры рускай і польскай. У «Прадмове да “Падручнага расійска-крыўскага (беларускага) слоўніка” В. Ластоўскі заяўляе пра нацыянальна-самабытны характар Беларусі: «Мы крывічы, а не Русь Літоўская, Варажская ці Маскоўская, Белая ці Чорная, мы асобны славянскі народ, не правінцыянальная чыясь адмена» [7, 366]. Пісьменнік як ідэолаг нацыянальнай незалежнасці гаворыць пра неабходнасць усвядоміць «сваю індывідуальнасць (у мове, у абычаях, у мастацтве і пісьменнасці» [7, 384]), нагадаць пра мінулую незалежнасць.

Таксама В. Ластоўскі падкрэслівае важнасць для паўнацэннага быцця нацыянальна-самаўсведамлення, адмежавання сябе ад іншага, захавання ўласнай адметнасці, а не пераймання чужых узораў: «Будучыню перад сабой мае колькі той народ, каторы мае ясна выражаныя індывідуальныя рысы, а не рысы, якія з’яўляюцца адбіццём чужой індывідуальнасці ў мове, у гісторыі, у творчасці і сваім нацыянальным імені» [7, 386].

У артыкуле «Шляхам творчасці» В. Ластоўскі гаворыць пра розныя ўплывы (культурныя, палітычныя, бытавыя), якія перажываюць народы ў сваім гістарычным жыцці, зазначаючы пры гэтым неабходнасць уключэння ў пантэон беларускіх

культурных дзеячаў і тых асоб, якія пісалі на іншых мовах, але «характер далі ў творах сваіх, уласцівы нашаму народу» [7, 312]. В. Ластоўскі адносіць да беларускай культуры тых пісьменнікаў, выхадцаў з Беларусі, якія пісалі па-польску, паколькі ў іх творах ўвасоблена спецыфіка беларускай ментальнасці: «Гэтак і мы, беларусы, саўсім справядліва можам шукаць адбіцця сваёй народнай душы ў творах шмат якіх польскіх пісьменнікаў, што былі родам з Беларусі» [7, 268] («Шляхам творчасці»). Гэтыя падыходы В. Ластоўскага знайшлі свой працяг у работах беларускіх даследчыкаў толькі ў 70–80-х гадах мінулага стагоддзя, калі была прызнана канцэпцыя полілінгвістычнага характару беларускай літаратуры XVI–XIX стагоддзя.

Асэнсоўваючы генеалогію беларускага праекта нацыянальнага адраджэння, І. Бабкоў, падкрэслівае: «Беларуская рэфлексія першай траціны XX стагоддзя апазнае каляніяльнае сутыкненне паміж той рэальнай прасторай і тым кантэкстам, у якім вымушана знаходзіць сябе беларуская ідэнтычнасць. Беларуская ідэнтычнасць набывае рысы выразна антыкаляніяльнага праекту, з базавымі задачамі апазнавання і дэканструкцыі калянізатара» [5, 159]. Так, В. Ластоўскі асэнсоўвае вынікі каланізацыі для Беларусі. Перш за ўсё, гэта перапісанне гісторыі: «Няма больш занябанай дзедзіны ў светавой пісьменнасці, як гісторыя паняволеных народаў» [7, 424]. У артыкуле «Нацыянальнае пытанне» В. Ластоўскі піша пра небяспеку духоўнага нівелявання: «...з утратай незалежнасці кожны народ трапляе пад уплыў пераможцы і памалу загубляе сваю індывідуальнасць, а разам з ёй і сваю індывідуальную культуру» [7, 316].

В. Ластоўскі даследуе механізмы каланізацыі: забарона беларускай мовы, уніяцкай веры, кніг на беларускай мове, русіфікацыя царквы, паланізацыя касцёла («Канкардат»), сацыяльны прыгнёт: «Гэтак стогадовае наша жыццё ў Расіі не дало нам з нацыянальнага боку ніякіх карысцяў, адно ўціск і абмаскоўленне» [7, 320] («Беларусь пад Расеяй», «Паленне кніг на Беларусі», «Новы падзел Беларусі», «Прамова ў Жэневе», «Патрыятычны малітвеннік», «Прадмова да “Гісторыі беларускай (крыўскай) кнігі”»). У артыкуле «Новы падзел Беларусі» В. Ластоўскі выказвае рашучую нязгоду з падзеламі Беларусі пры Саветах (Рыжская змова 1921 года).

В. Ластоўскі акрэслівае сутнасць палітыкі каланізацыі: абвясціць каляніяльны народ ніжэйшым у культурных адносінах, вынішчаючы нацыянальную адметнасць і навязваючы ўласную як вышэйшую: «Каб падсаладзіць горкую пігулку, вынішчаючы нацыянальны тып, паніжаючы арыгінальнасць перасіленага народа, усе дэнацыяналізатары кажуць, быццам ад іх работы ўзрастае культура і багацце паднявольных народаў» [7, 257].

Істотным фактарам нацыянальнай ідэнтычнасці выступае сістэма рэлігійных поглядаў. Вучоны ставіць пытанне пра неабходнасць «самаакрэсліцца з рэлігійнай старані»: «Патрэбна ўтварэнне такой формы хрысціянскай царкоўнай арганізацыі, якая бы, не аглядаючыся ні на ўсход, ні на захад, стаяла на грунце нашых нацыянальных інтарэсаў» [7, 414]. В. Ластоўскі гаворыць пра важнасць для нармальнага культурнага, дзяржаўнага жыцця нацыянальнай царквы, царкоўнай аўтаноміі («Новагародская аўтакефальная мітраполія», «Канкардат»). Выступае супраць паланізацыі касцёла («Канкардат», «Унія»: «Для беларусоў, калі іх хочаце захаваць беларусамі, а не перарабіць на палякаў, трэба вярнуць права на іх родную мову ў касцёле» [7, 262],

«палякі даводзілі, што беларускае адраджэнне – гэтая хітрая інтрыга правіцельства, каторае хоча, збудзіўшы беларусаў да новага жыцця, зрабіць іх расейцамі, а расейцы казалі, што беларускі рух – гэтая польская інтрыга» [7, 267].

Падкрэслівае В. Ластоўскі поліэтнічны характар Беларусі, беларускую талерантнасць, ізноў жа абумоўленую сітуацыяй культурнага памежжа («Назова Беларусі па-жыдоўску»): «Тэрыторыя “Rajsen”, уласціва Беларусь, займае выдатнае месца ў гісторыі духовага жыцця ўсходнееўрапейскіх жыдоў. Згэтуль выйшлі найслаўнейшыя імёны жыдоўскіх тэолагаў і талмудзістаў, з Магілёўшчыны чэрпаў духовае цяпло хасідызм, а валожынскія духоўныя школы выдавалі найбольш паважаных за вучонасць паміж жыламі ўсёй Еўропы рабінаў» [7, 318]. На гэты конт І. Бабкоў с лухна заўважае: «Беларусь як праект канца дзевятнацатага стагодзьдзя, праект культуры нацыянальнай, г. зн. мэта-культуры і быў запачаткаваны як спроба мэта-наратыву, як спроба культурнай цэльнасці і цэласнасці, у якім усе гэтыя ўзаемавыключныя рознасці знайшлі б сваё месца» [4, 75–76].

Беларусь – краіна поліканфесійная. Беларусь пазбегла рэлігійных войнаў. У нашай традыцыі – адносна мірнае суіснаванне розных канфесій, як хрысціянскіх (праваслаўе, каталіцызм, пратэстантызм), так і не хрысціянскіх (іудаізм, мусульманства). Што сведчыць пра еўрапейскі характар нашай культуры і ментальнасці, бо менавіта талерантнасць – вызначальны паказчык, маркер еўрапейскай ментальнасці. Піша В. Ластоўскі пра адноснасць канфесійнага размежавання ў адносінах да нацыянальнага: «Хача розныя гэтыя святыні, розныя веры, аднак племя тут жыве адно, адзінкавы скрозь народ беларускі» [7, 253], негатыўныя моманты гэтага размежавання («Раздзелы і сваркі»). В. Ластоўскі падкрэслівае важнасць паганскага мінулага ў фармаванні нацыянальнага светапогляду беларусаў («Колькі слоў аб даўняй веры беларусаў», «Каляды», «Да шукання крыніц народнай творчасці», «Унія»). Такія погляды абумоўлены В. Ластоўскага вынікалі з яго апоры на аўтэнтчную народную культуру.

У скрупулёзным артыкуле «Унія» В. Ластоўскі даследуе гісторыю станаўлення і вынішчэння ўніі на беларускіх землях. В. Ластоўскі наступным чынам акрэслівае каталіцкую матывацыю пры ажыццяўленні ўніі: «Палякі глядзелі на ўнію толькі як на спосаб да палітычнага аслаблення Літвы і Русі, як на пераходную стадыю зліцця абодвух народаў у польскім каталіцтве» [7, 405].

Сіла нацыі, на думку В. Ластоўскага, залежыць ад глыбіні самаўсведамлення сваёй далучанасці да супольнасці, што адпавядае навуковым уяўленням пра працэс ідэнтыфікацыі: «Найбольш сілы мае той народ, каторы патрапіў усіх сваіх членаў злучыць у адно, дзе ўсе думаюць і пачуваюць, як адзін чалавек, а кожны – так, як усе, хто належыць да гэтай нацыі, творачы, аднак, такую гарманічную цэласць, што аддзельныя асобы могуць найшырэй выявіць усе свае асобеннасці, усю арыгінальнасць сваёй творчасці» [7, 256].

У артыкулах В. Ластоўскага мы наглядаем выразнае размежаванне паміж «Я» і «Іншы»: «...беларус можа вытварыць сваю ўласную культуру, пачаць жыць сваім асобным жыццём» [7, 266], спробу ўзняць нацыянальную самапавагу: «Ёсць такія, што папярэдзілі нас, але ёсць і такія, што далёка такі за намі асталіся ззаду» [7, 272].

Асэнсоўваючы Беларусь у кантэксте Расіі і Польшчы, падкрэслівае перавагу Беларусі ў мінулым: «Маскоўшчына была тады вельмі адсталай старонкай...» [7, 285].

Звяртаецца В. Ластоўскі і да праблемы страты нацыянальнай памяці, нават назвы зямлі («Аб назовах «Крывія» і «Беларусь», «Прадмова да “Падручнага расійска-крыўскага (беларускага) слоўніка”», «Што спрыяе разросці і ўпадку народаў і дзяржаў»). У «Прадмове да “Падручнага расійска-крыўскага (беларускага) слоўніка” В. Ластоўскі праводзіць так званую крыўскую ідэю: «...наша сапраўднае племянное і нацыянальнае найменне ёсць крывічы» [7, 364]. У артыкуле «Аб назовах “Крывія” і “Беларусь”»: «Таксама і наш народ у сваёй тысячагадовай гісторыі насіў тры імені: крывічы, літвіны, русь. Разбіраючы гэтыя тры імені па іх гістарычнаму значэнню, згодна ўсім даным, толькі першае імя ёсць нашым уласным. Самім народам сабе дадзеным (крывічы – родныя сабе па крыві, сваякі), а два другія былі нам пакінуты са стараны» [7, 384].

Паказчыкам сфармаванай, сталай нацыянальнай ідэнтычнасці з’яўляецца імкненне да нацыянальнай незалежнасці. Так, згодна даследчыку Бенедікту Андерсану, галоўнае ў нацыянальнай ідэнтычнасці – гэта ўсведамленне ўласнай адметнасці і натуральнасці ўласнай дзяржаўнасці. В. Ластоўскі ствіць пытанне пра дзяржаўную незалежнасць Беларусі: «Мы думаем, што Беларусь мае ўсе эканамічныя шансы да незалежнага дзяржаўнага будавання...» [7, 314].

Такім чынам, В. Ластоўскі быў адным з першых беларускіх ідэолагаў нацыянальнага. Ключавое месца ў яго разважаннях над спецыфікай беларускага шляху была канцэпцыя памежнага становішча Беларусі ў сістэме каардынат «Заход-Усход».

Трэба адзначыць, што не ўсе даследчыкі згодныя з канцэпцыяй памежнага характару беларускай тоеснасці, напрыклад, Анатоль Астапенка [2]. Таксама не ўсе прымаюць сістэму каардынат «Беларусь паміж Захадам і Ўсходам». Так, Сяргей Санько ў артыкуле «Беларусь паміж Поўднем і Поўначчу: падставовыя складнікі аўтэнтычнага мэтапалітычнага дыскурсу» прапануе разглядаць спецыфіку беларускай ідэнтычнасці не толькі ў сістэме каардынат Заход–Усход, але і Поўдзень–Поўнач [8].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРЫ

1. *Абдзіраловіч І.* Адвечным шляхам / І. Абдзіраловіч // *Вобраз – 90* : літ. крытычн. арт. / [уклад. С. Дубавец ; рэд. кал. : Н. Пашкевіч (рэд.) і інш.]. – Мінск : Маст. літ., 1990. – С. 43–86.
2. *Астапенка А.* Аб беларускай нацыянальнай ідэі і так званай «беларускай інтэлектуальнай прасторы» / А. Астапенка // *ARCHE*. – 2008. – № 7–8. – С. 95–102.
3. *Бабкоў І.* Генэалёгія беларускай ідэі / І. Бабкоў : уводзіны / І. Бабкоў // *Фрагмэнты*. – 1996. – № 1. – С. 39–43.
4. *Бабкоў І.* Этыка памежжа : транскulturнасьць як беларускі доьвед / І. Бабкоў // *Авнталёгія сучаснага беларускага мысленьня*. – Санкт-Пётэрбург : Невскі Простор, 2003. – С. 64–78.
5. *Бабкоў І.* Генэалёгія беларускай ідэі / І. Бабкоў // *ARCHE*. – 2005. – № 3. – С. 136–166.
6. *Конан Ул.* Этэтычныя погляды Вацлава Ластоўскага / Ул. Конан // *Беларусіка=Albaruthenica*. – Мінск : Навука і тэхніка, 1995. – Кн. 4. – С. 239–251.
7. *Ластоўскі В.* Выбраныя творы / В. Ластоўскі. – Мінск : Беларускі кнігазбор, 1997. – 512 с.

8. Санько С. Штудыі з кагнітыўнай і кантрастыўнай культуралёгіі / С. Санько. – Мінск : БГАКЦ, 1998. – 190 с.

*Стаття надійшла до рекації 10.09.2012
Прийнята до друку 22.11.2012*

THE SITUATION OF CULTURAL FRONTIER IN THE WORKS BY VACLAV LASTOVSKY

Anzhela MELNIKAVA

*Francysk Skaryna Homiel State University,
Department of Belarusian Language,
104, Sovetskaya Str., Gomel, 246019, Republic of Belarus,
e-mail: angelinavel@tut.by*

The article analyzes the views of one of ideologists of the Belarusian national revival at the beginning of XX century, Vaclav Lastovsky on the problem of the border position of Belarus, its impact on the historical destinies of the nation, the specifics of culture, national identity.

Key words: national identity, history, concept, the idea, journalism, mythologization, border position, colonization.

СИТУАЦИЯ КУЛЬТУРНОГО ПОГРАНИЧЬЯ В ПРОИЗВЕДЕНИЯХ ВАЦЛАВА ЛАСТОВСКОГО

Анжела МЕЛЬНИКАВА

*Гомельский государственный университет имени Франца Скорины,
кафедра белорусского языка,
ул. Советская, 104, Гомель, 246019, Беларусь,
e-mail: angelinavel@tut.by*

Проанализированы взгляды одного из идеологов белорусского национального возрождения начала XX столетия Вацлава Ластовского на проблему пограничного положения Беларуси, его влияния на исторические судьбы нации, специфику культуры, национальной идентичности.

Ключевые слова: национальная идентичность, история, концепция, идея, публицистика, мифологизация, пограничное положение, колонизация.